

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

پیشینه شغلی و تحصیلی منتخبان مجلس یازدهم

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

- وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) (<http://www.iribnews.ir>)

- پژوهشگر: گلاب دارابی

فهرست

صفحه	عنوان
۲	چکیده
۳	مقدمه
۳	گرایش سیاسی نمایندگان مجلس یازدهم
۴	تجربه نمایندگی منتخبان
۴	تحصیلات منتخبان
۹	ترکیب جنسیتی مجلس یازدهم
۱۱	ترکیب سنی مجلس یازدهم
۱۳	آرای منتخبان مجلس یازدهم
۱۴	جمع‌بندی

با بررسی ویژگی‌های منتخبان مرحله اول مجلس یازدهم نکات زیر به دست آمد:

- ✓ **گرایش سیاسی:** از مجموع راه‌یافتگان به مجلس یازدهم در دور اول انتخابات (۲۷۹ نفر) ۲۲۱ نفر اصول‌گرا هستند که این تعداد ۷۶ درصد کل کرسی‌های مجلس را در بر می‌گیرد.
- ✓ **تحصیلات:** بیشتر از ۹۰ درصد ساکنان مجلس یازدهم دارای تحصیلات تکمیلی هستند. ۴۶ درصد مدرک دکتری و ۴۷ درصد مدرک کارشناسی ارشد دارند؛ بیشتر از نصف دارندگان مدرک کارشناسی ارشد هم دانشجوی دکتری هستند. تحصیلات ۷۶ درصد نمایندگان مجلس یازدهم در حوزه علوم انسانی است. گرایش‌های مختلف رشته مدیریت در صدر تخصص مجلسی‌های جدید قرار دارد. سهم اقتصاد به عنوان یکی از مؤلفه‌های مهم انتخابات یازدهم، ۱۸ کرسی است (با احتساب یک کرسی رشته حسابداری).
- ✓ **سابقه نمایندگی:** طبق نتایج مرحله اول انتخابات مجلس شورای اسلامی، کمی بیشتر از یک سوم منتخبان (۱۰۷ نفر) دارای تجربه نمایندگی هستند و حدود ۶۰ درصد آنها یعنی ۱۷۲ نفر، تجربه نمایندگی ندارند.
- ✓ **ترکیب جنسیتی:** در این دوره از انتخابات ۱۷ نفر از بانوان توانستند به مجلس یازدهم راه یابند. در صورت موفقیت خانم فاطمه آجرلو از کرج، تعداد بانوان نماینده در مجلس یازدهم رکورد جدیدی خواهد بود.
- ✓ **ترکیب سنی:** میانگین سنی راه‌یافتگان به مجلس یازدهم ۵۱ سال است (سن نامزدها در هنگام اعلام نتایج مد نظر بوده است). ۵۱ تا ۶۰ ساله‌ها بیشترین تعداد کرسی‌های مجلس را در اختیار دارند. روح‌ا... نجابت از شیراز با ۳۰ سال سن، جوان‌ترین و سیدرضا تقوی از تهران با ۷۳ سال سن، پیرترین نماینده مجلس یازدهم هستند.
- ✓ **آرای منتخبان:** بیشترین رای این دوره از انتخابات را محمدباقر قالیباف در تهران کسب کرد (بیشتر از یک میلیون و ۲۰۰ هزار رای). اما در مجموع حسینعلی حاجی‌دلیگانی از شاهین‌شهر با کسب ۸۸ درصد آرای حوزه انتخابیه خود بالاترین و مهرداد ویس کرمی از خرم‌آباد با کسب حدود ۲۱ درصد آرای به نسبت جمعیت رای دهندگان حوزه انتخابیه کمترین آرای مجلس یازدهم را دارا هستند.

در نخستین مرحله انتخابات مجلس یازدهم که دوم اسفند ۱۳۹۸ برگزار شد، ۲۷۹ نماینده به مجلس شورای اسلامی راه یافتند.^۱ تعیین تکلیف ۱۱ کرسی باقیمانده در حوزه‌های انتخابیه «زنجان»، «میانه»، «بیجار»، «لنجان»، «دهلران، دره‌شهر و آبدانان»، «سمیرم»، «کرج، اشتهارد و فردیس»، «اسلام‌آباد غرب و دالاهو»، «کردکوی و ترکمن و بندرگز و گمیشان»، «کرمانشاه»، «اهواز، باوی حمیدیه و کارون» انتخابات مجلس شورای اسلامی به دور دوم کشیده شد. قرار بود این انتخابات ۲۹ اردیبهشت ۱۳۹۹ برگزار شود که با توجه به شیوع ویروس کرونا این تاریخ تا ۲۱ شهریور ماه به تعویق افتاد. با توجه به گشایش مجلس جدید در اوایل خرداد، شناخت ویژگی‌های منتخبان جدید موضوعی مهم است که در متن حاضر به آن پرداخته شده است. این نوشتار توصیف‌گر نتایج دور اول انتخابات از شش زاویه است: گرایش سیاسی، تحصیلات، تجربه نمایندگی و آرای منتخبان و نیز ترکیب سنی و جنسیتی نمایندگان مجلس یازدهم. دستیابی به آمار مربوطه با همکاری اداره کل اخبار استان‌ها و معاونت خبر صدا و سیمای مراکز استان‌ها امکان‌پذیر شده است.

۱. گرایش سیاسی نمایندگان مجلس یازدهم

از مجموع راه‌یافتگان به مجلس یازدهم در دور اول انتخابات (۲۷۹ نفر) ۲۲۱ نفر اصول‌گرا هستند که این تعداد ۷۶ درصد کل کرسی‌های مجلس را در بر می‌گیرد. بعد از اصول‌گرایان، مستقل‌ها ۳۸ کرسی مجلس را از آن خود کرده‌اند. اصلاح‌طلب‌ها و اعتدالیون هم ۲۰ نماینده به مجلس فرستادند و حدود هفت درصد مجلس یازدهم به شمار می‌آیند.

گرایش سیاسی منتخبان مجلس یازدهم

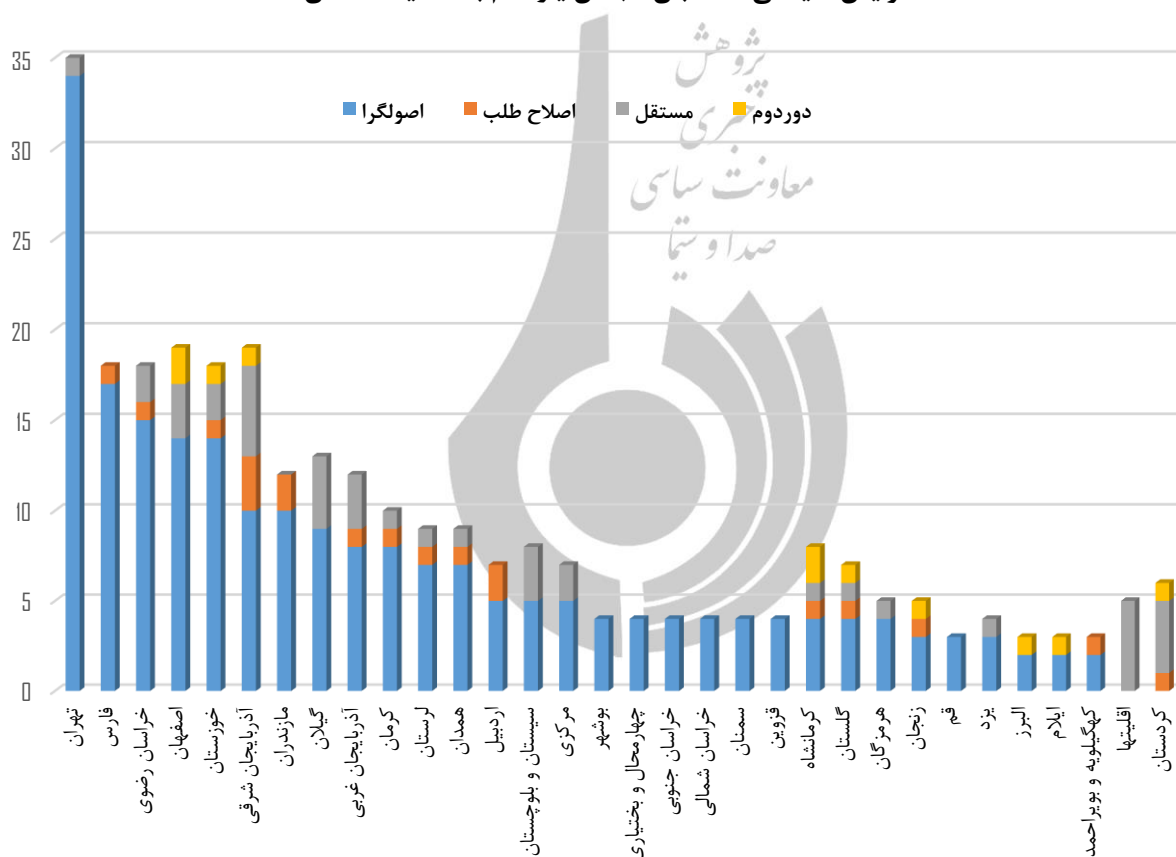

در خصوص مبادی جغرافیایی ورود اصول‌گرایان به مجلس چند نکته وجود دارد: **نخست** اینکه، بیشترین تعداد نمایندگان اصول‌گرا به ترتیب از حوزه‌های انتخابیه تهران، فارس، خراسان رضوی، اصفهان و خوزستان وارد مجلس

^۱. در این نوشتار همه منتخبین مجلس یازدهم لحاظ شده‌اند و ۲ نماینده منتخب آستانه اشرفیه و تهران که به دلیل بیماری کرونا درگذشتند هم در آمار ارائه شده لحاظ شده است.

شده‌اند. دوم، مردم استان‌های بوشهر، چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی، خراسان شمالی، سمنان، قزوین و قم همه نمایندگان خود را از میان اصول‌گرایان برگزیده‌اند. سوم، اصلاح‌طلبان نه تنها در این هفت استان بلکه در تهران، اصفهان، گیلان، سیستان و بلوچستان، مرکزی، هرمزگان، یزد، البرز و ایلام هم با اقبال مواجه نشدند؛ این در حالی است که اصول‌گرایان تنها در کردستان کرسی به دست نیاوردند. چهارم، مستقل‌ها در آذربایجان شرقی و گیلان نسبت به بقیه مناطق کشور بیشتر مورد اقبال قرار گرفتند. پنجم، هر چند انتخابات مجلس شورای اسلامی با علقه‌های قومی و قبیله‌ای آمیخته است، مردم در اغلب مراکز استان‌ها، به فهرست‌های اعلامی از سوی گرایش‌های سیاسی توجه می‌کنند. نتایج انتخابات مجلس یازدهم نشان می‌دهد حدود ۷۰ درصد راه‌یافتگان به مجلس از سوی گرایش‌های سیاسی معرفی شده بودند. البته اگرچه ۷۵ درصد منتخبان، اصول‌گرا هستند، اما از این تعداد ۵۸ درصد در فهرست اصول‌گرایان (شانا و جبهه پایداری) قرار داشتند؛ و مابقی به صورت مستقل به صحنه آمده بودند.

گرایش سیاسی منتخبان مجلس یازدهم به تفکیک استان

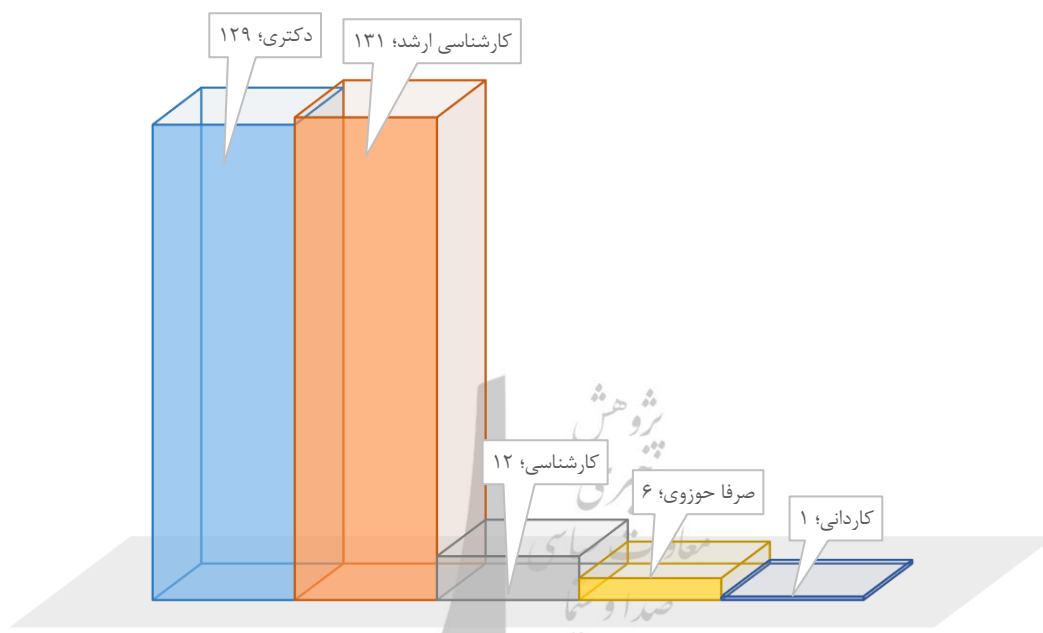

۲. تحصیلات منتخبان

بررسی‌ها نشان می‌دهد بیش از ۹۰ درصد راه‌یافتگان به مجلس یازدهم دارای تحصیلات تکمیلی هستند و چهار درصد آنها هم مدرک کارشناسی دارند. هرچند ۱۱ درصد راه‌یافتگان به خانه ملت در دور اول را روحانیان تشکیل می‌دهند (۳۱ نفر که ۱۴ نفر از دور دهم بیشتر است)، چهار پنجم این روحانیان دارای تحصیلات دانشگاهی هستند؛

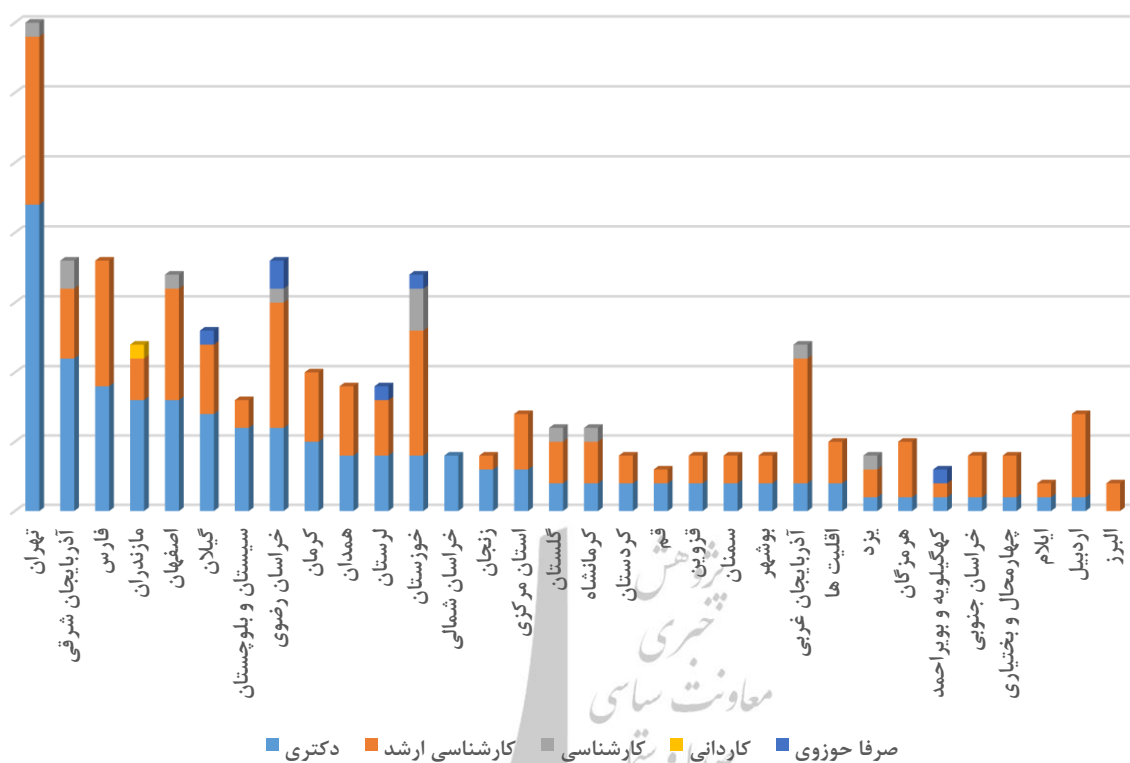
بر این اساس دو درصد ساکنان مجلس صرفاً تحصیلات حوزوی دارند (شش نفر). نکته دیگر این است که تنها یک نفر از نمایندگان مجلس یازدهم دارای مدرک کاردانی است.

سطح تحصیلات منتخبان مجلس یازدهم

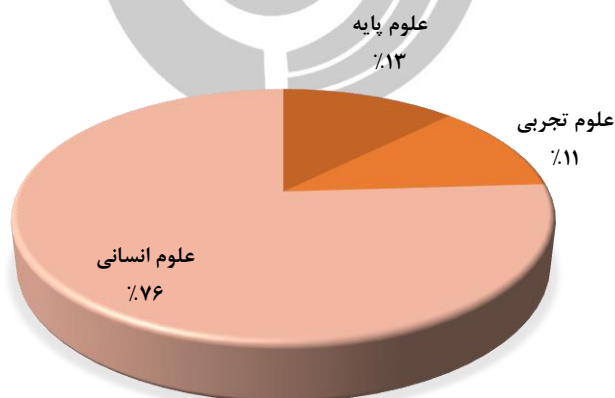
در استان‌ها، همه منتخبان خراسان شمالی و بیشتر از نیمی از منتخبان سیستان و بلوچستان، مازندران، قم، تهران، زنجان و آذربایجان شرقی دارای تحصیلات دکتری هستند. لازم به ذکر است اغلب دارندگان مدرک کارشناسی ارشد که به مجلس راه یافته‌اند، دانشجوی مقطع دکتری هستند.

سطح تحصیلات نمایندگان استانها

تحصیلات بیشتر نمایندگان مجلس یازدهم در حوزه علوم انسانی است. براساس آمار، ۱۱ درصد منتخبان مجلس یازدهم در حوزه علوم تجربی، ۱۳ درصد در حوزه علوم پایه و ۷۶ درصد در حوزه علوم انسانی تحصیل کرده‌اند.

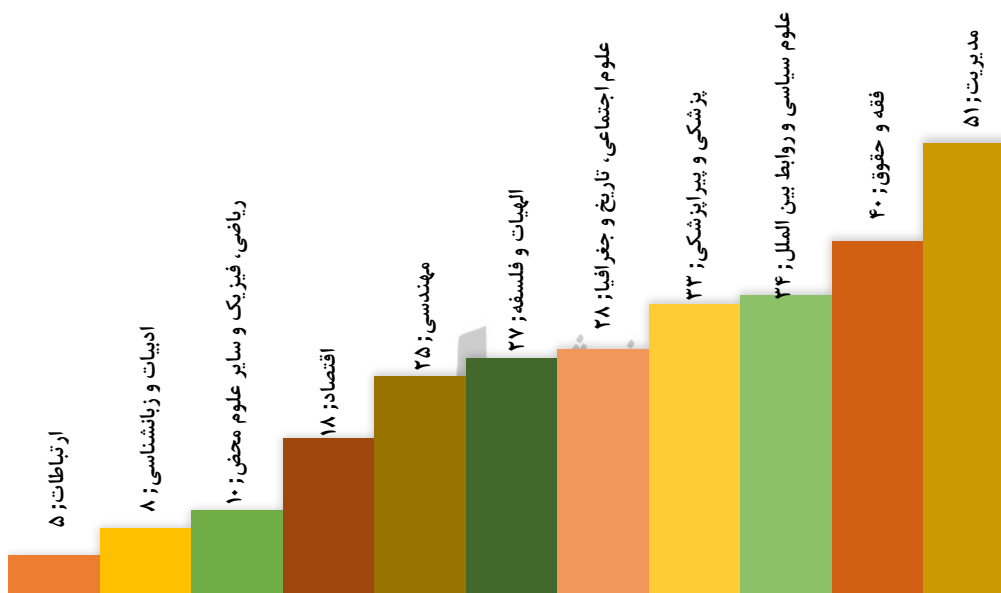
حوزه تحصیلی نمایندگان مجلس یازدهم

گرایش‌های مختلف رشته مدیریت (اعم از بازرگانی، مالی، کسب و کار، فناوری، دولتی، کشاورزی، بحران، صنعتی، دفاعی و ...) در صدر تخصص مجلسی‌های جدید قرار دارد. پس از مدیریت، رشته‌های فقه و حقوق، علوم سیاسی و روابط بین‌الملل قرار دارد. پزشکان و پیراپزشکان هم جایگاه چهارم را در بین تخصص‌های مجلس یازدهم از آن خود کرده‌اند؛ در این مجلس ۲۲ پزشک با تخصص‌های گوناگون حضور دارند. سهم اقتصاد به عنوان یکی از

مؤلفه‌های مهم انتخابات یازدهم، بعد از رشته‌های الهیات و فلسفه و نیز مهندسی، ۱۸ کرسی است (با احتساب یک کرسی رشته حسابداری). با توجه به اینکه حوزه و رشته تحصیلی ۲۷ نماینده مجلس دهم نامشخص عنوان شده است، امکان مقایسه دقیق وجود ندارد. با این حال به طور کلی در مجلس دهم نیز تحصیلات بیشتر نمایندگان در حوزه علوم انسانی بود. همچنین مدیریت رتبه نخست را در بین تخصص مجلسی‌ها داشت.

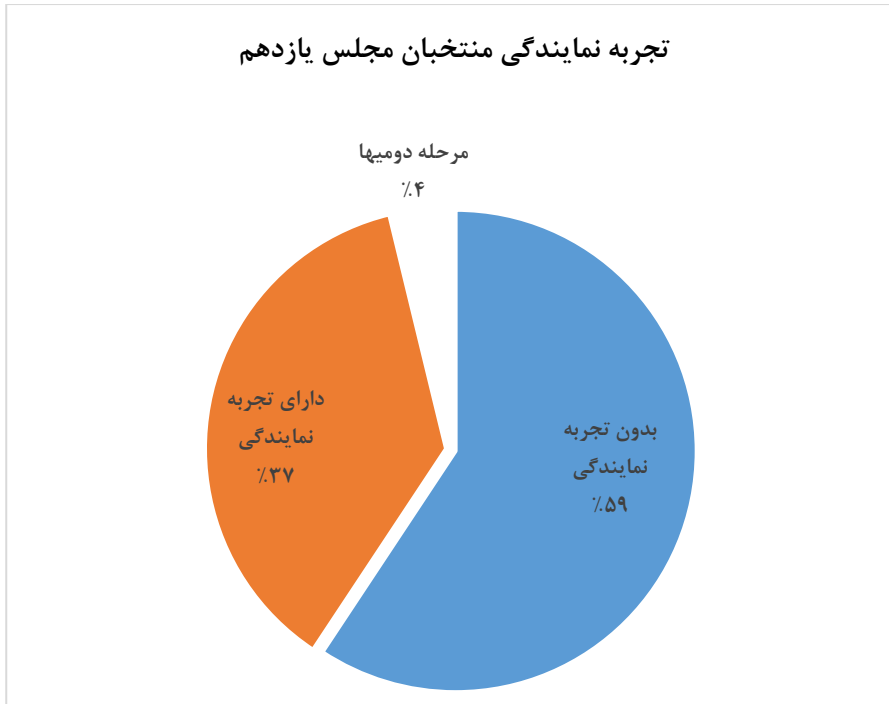
سهم تخصص‌ها در مجلس یازدهم (تعداد کرسی)

۳. تجربه نمایندگی منتخبان

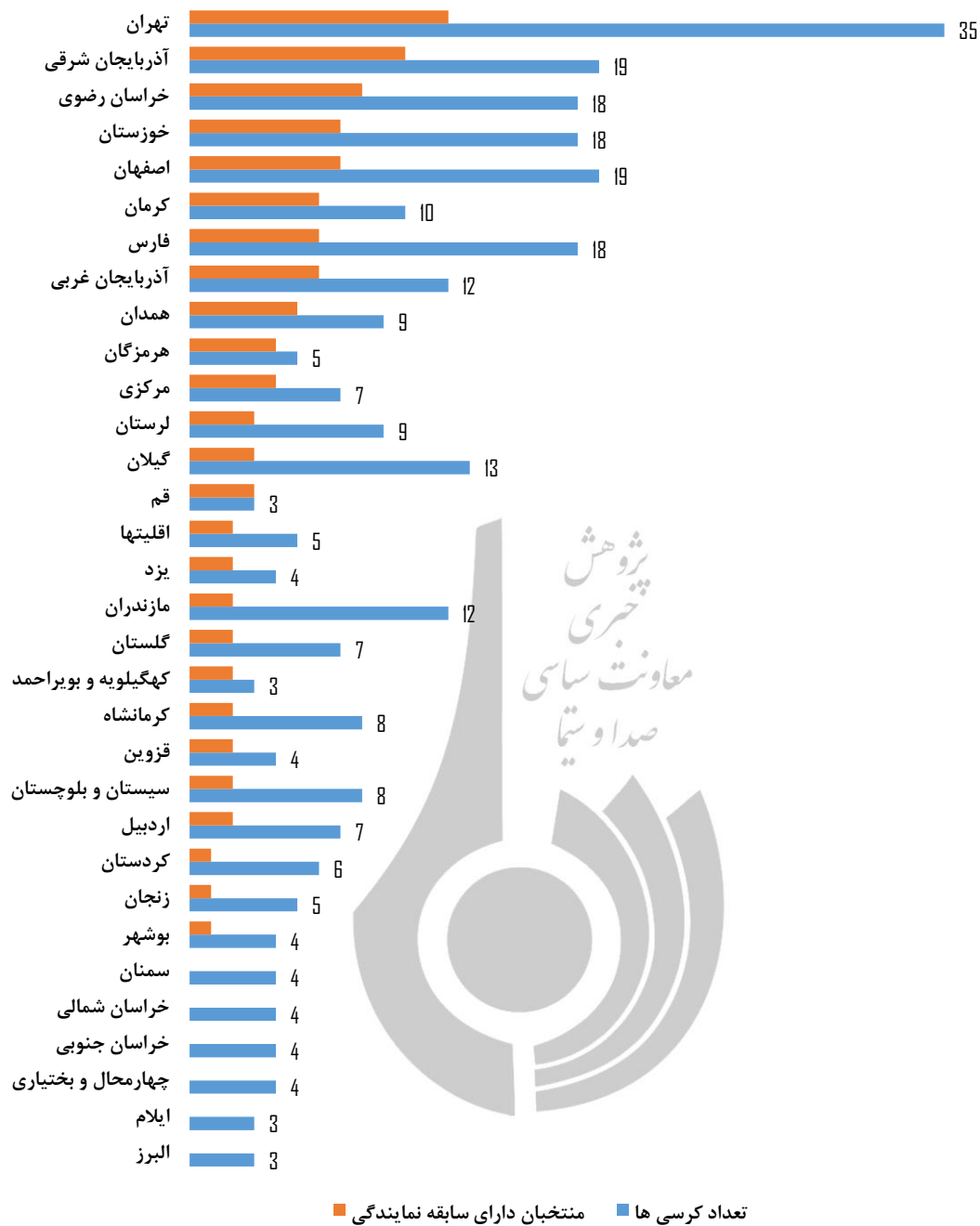
طبق نتایج مرحله اول انتخابات یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی، کمی بیشتر از یک سوم منتخبان (۱۰۷ نفر) دارای تجربه نمایندگی هستند و حدود ۶۰ درصد آنها یعنی ۱۷۲ نفر، تجربه نمایندگی ندارند.

تجربه نمایندگی منتخبان مجلس یازدهم

در خصوص تجربه نمایندگی منتخبان نیز چند نکته قابل ذکر است: **اول**، همه منتخبان سمنان، خراسان جنوبی، خراسان شمالی، چهارمحال و بختیاری، ایلام و البرز (بدون توجه به حضور خانم آجرلو به عنوان نماینده پیشین مجلس در مرحله دوم رقابت‌ها) برای نخستین بار راهی خانه ملت می‌شوند. **دوم**، قم تنها استانی است که همه منتخبان آن سابقه نمایندگی دارند. **سوم**، بیش از نیمی از منتخبان هرمزگان، کهگیلویه و بویراحمد، کرمان، مرکزی، همدان و آذربایجان شرقی بیشتر در خانه ملت حضور داشته‌اند. **چهارم**، در تهران تنها ۳۴ درصد راه یافتگان دارای تجربه نمایندگی هستند. **پنجم**، تنها ۵۶ نفر از نمایندگان فعلی مجلس موفق شدند، به مجلس یازدهم راه یابند. **ششم**، تعداد نمایندگان بدون سابقه این دوره نیز مانند مجلس دهم است. در مجلس دهم ۱۷۸ نفر و در این مجلس ۱۷۲ نفر (در مرحله اول) نخستین بار وارد مجلس شده‌اند.

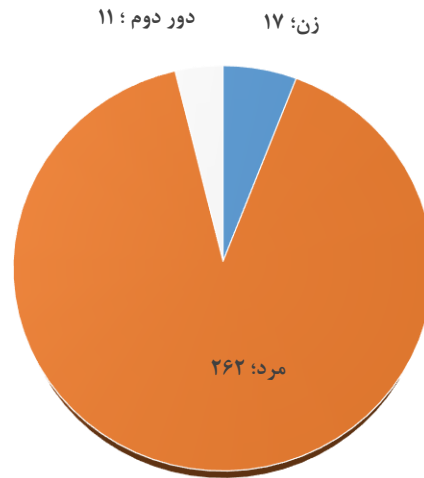
سابقه نمایندگی منتخبان استانیها

۴. ترکیب جنسیتی مجلس یازدهم

در این دوره از انتخابات ۱۷ نفر از بانوان توانستند نظر مردم را به خود جلب کنند و به مجلس یازدهم راه یابند. در صورت موفقیت خانم فاطمه آجرلو از کرج، تعداد بانوان نماینده در مجلس یازدهم رکورد جدیدی خواهد بود.

ترکیب جنسیتی مجلس یازدهم (تعداد کرسی)

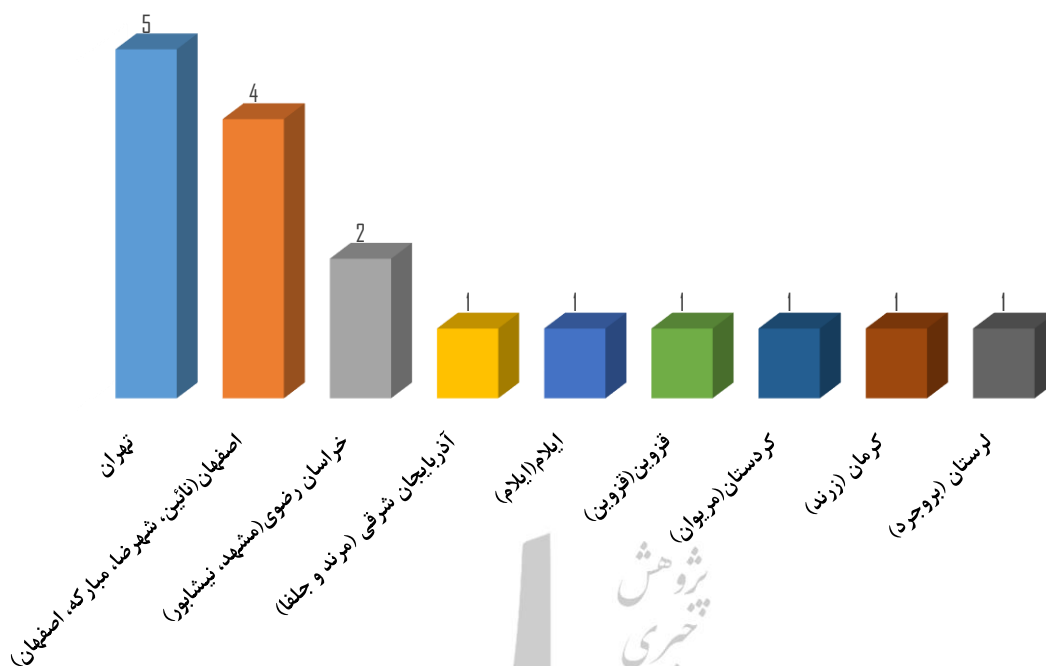

در انتخابات مجلس دهم، ۱۸ زن توانستند آراء مردم را کسب کنند، اما بعد از رد صلاحیت مینو خالقی، نهایتاً مجلس دهم با حضور ۱۷ نماینده زن رکورد مجالس تاریخ ایران را شکست.

ادوار مجلس	نهم	هشتم	هفتم	ششم	پنجم	چهارم	سوم	دوم	اول
تعداد بانوان نماینده	۹	۸	۱۳	۱۳	۱۴	۹	۴	۴	۴

نتایج انتخابات نشان می‌دهد مردم در نه استان کشور به بانوان اعتماد کرده و کرسی نمایندگی را به ایشان سپرده اند.

حوزه های انتخابیه بانوان نماینده در مجلس یازدهم

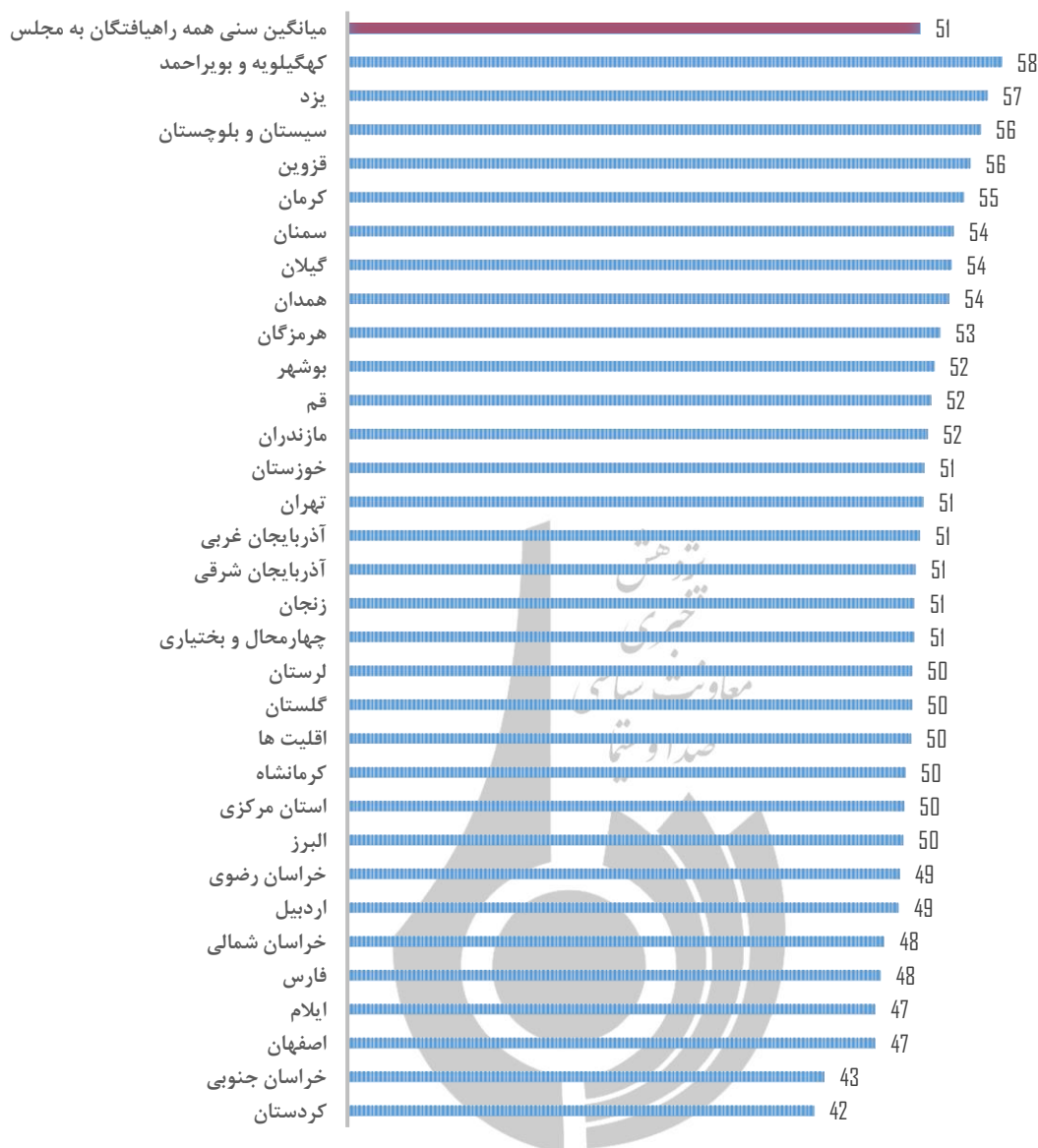

پژوهش
تجربیه
معاونت سیاسی
صدراوتیما

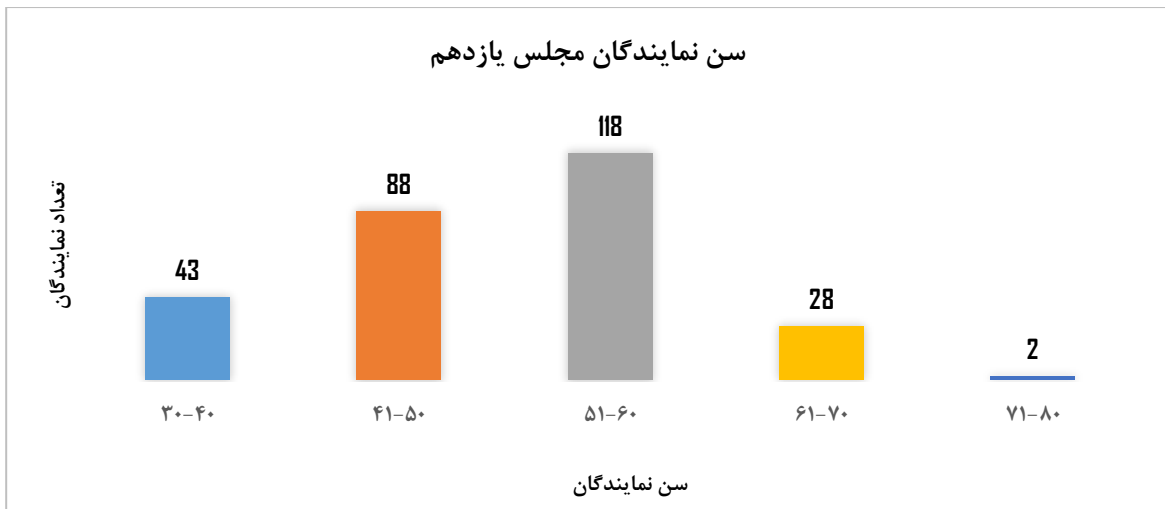
۵. ترکیب سنی مجلس یازدهم

میانگین سنی راه یافتگان به مجلس یازدهم ۵۱ سال است (سن نامزدها در هنگام اعلام نتایج مد نظر بوده است). روح... نجابت از شیراز با ۳۰ سال سن، جوان ترین و سیدرضا تقوی از تهران با ۷۳ سال سن، پیرترین نماینده مجلس یازدهم هستند. با در نظر گرفتن میانگین سنی نامزدهای هر استان، سن منتخبان کهگیلویه و بویر احمد از دیگر استان های کشور بیشتر است.

میانگین سنی نمایندگان

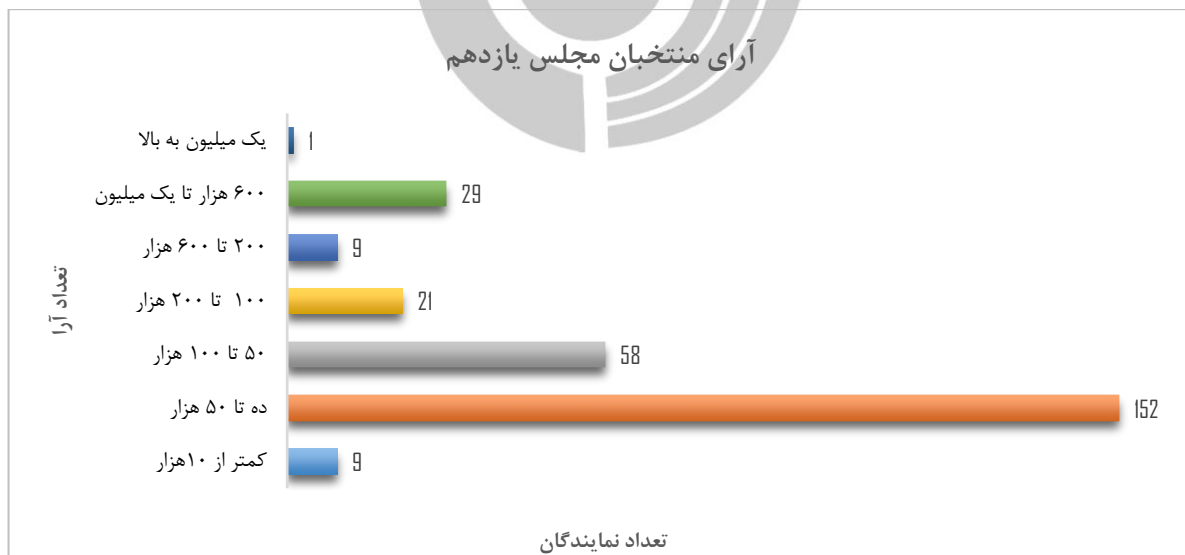

در مجموع بیشترین تعداد منتخبان در طیف سنی ۵۱ تا ۶۰ سال قرار دارند که ۴۲ درصد کرسی‌های مجلس را تصاحب کرده‌اند. (در مجلس دهم نیز ۵۱ تا ۶۰ ساله‌ها بیشترین تعداد کرسی‌های مجلس را در اختیار داشتند.) ۴۱ تا ۵۰ ساله‌ها با ۳۲ درصد و ۳۰ تا ۴۰ ساله‌ها با ۱۵ درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند. ۱۰ درصد منتخبان هم بین ۶۱ تا ۷۰ سال سن دارند. تنها دو نماینده از دهه ۷۰ عمر خود عبور کرده‌اند (سیدرضا تقوی و مصطفی میرسلیم).

۶. آرای منتخبان مجلس یازدهم

نمایندگان مجلس یازدهم مانند منتخبان همه ادوار مجلس در همه کشورها، با آرای متفاوتی وارد مجلس شده‌اند. در این دوره کمترین تعداد رای متعلق به نماینده مسیحیان کلدانی و آشوری (با هزار و ۷۱ رای) است. بدون در نظر گرفتن حوزه اقلیت‌ها (معمولا آمار رای دهندگان آن کم است)، کمترین تعداد رای به حوزه مریوان در کردستان اختصاص دارد که طی آن نامزد منتخب توانست با هشت هزار و ۵۲۸ رای (۲۲ درصد آرای مأخوذه) وارد مجلس شود. بیشترین تعداد رای این دوره از انتخابات را محمدباقر قالیباف در تهران کسب کرد. قالیباف تنها نماینده‌ای بود که توانست بیشتر از یک میلیون به دست آورد (یک میلیون و ۲۶۵ هزار و ۲۸۷ رای). البته حسینعلی حاجی دلیگانی از شاهین‌شهر با کسب ۸۸ درصد آرای حوزه انتخابیه خود (۶۳ هزار و ۷۷۰ رای) بالاترین و مهرداد ویس کرمی از خرم‌آباد با کسب حدود ۲۱ درصد آرای حوزه انتخابیه (۳۸ هزار و ۷۷ رای) کمترین میزان آرای مردم در انتخابات مجلس یازدهم را به نسبت جمعیت رای دهندگان حوزه انتخابیه دارند.

❖ جمع‌بندی

بررسی‌های آماری نشان می‌دهد مجلس یازدهم، مجلسی با اکثریت قاطع اصولگراست که بیش از ۹۰ درصد ساکنان آن دارای مدرک دکتری و کارشناسی ارشد هستند. همچنین با توجه به اینکه بسیاری از دارندگان مدرک کارشناسی ارشد راه یافته به مجلس، هم اکنون در حال گذراندن دوره دکتری هستند، مجلس یازدهم را می‌توان مجلس «دکترها» نام نهاد. همانند دیگر مجالس، بیشتر کرسی‌های این مجلس نیز در اختیار تحصیل‌کردگان حوزه علوم انسانی است که رشته مدیریت در راس آن است. طبق نتایج مرحله اول انتخابات مجلس شورای اسلامی، کمی بیشتر از یک سوم منتخبان (۱۰۷ نفر) دارای تجربه نمایندگی هستند و حدود ۶۰ درصد آنها یعنی ۱۷۲ نفر، تجربه نمایندگی ندارند؛ قم تنها استانی است که همه منتخبان آن سابقه نمایندگی دارند. در تهران هم تنها ۳۴ درصد راه‌یافتگان دارای تجربه نمایندگی هستند. در این دوره از انتخابات ۱۷ نفر از بانوان توانستند نظر مردم را به خود جلب کنند و به مجلس یازدهم راه یابند. به لحاظ ترکیب سنی هم میانگین سنی راه‌یافتگان به مجلس یازدهم ۵۱ سال است که روح... نجایت از شیراز با ۳۰ سال سن، جوان‌ترین و سیدرضا تقوی از تهران با ۷۳ سال سن، پیرترین نماینده مجلس یازدهم هستند. در مجلس یازدهم نیز مانند مجلس دهم ۵۱ تا ۶۰ ساله‌ها بیشترین تعداد کرسی‌های مجلس را در اختیار دارند. البته میانگین سنی نمایندگان مجلس یازدهم (۵۱ سال) تا مرحله اول یکسال از میانگین سنی مجلس دهم بیشتر است. بیشترین تعداد رای این دوره از انتخابات را هم محمدباقر قالیباف در تهران کسب کرد. البته به نسبت جمعیت رای‌دهندگان حوزه انتخابیه، حسینعلی حاجی‌دلیگانی از شاهین‌شهر با کسب ۸۸ درصد آرا (۶۳ هزار و ۷۷۰ رای) بالاترین و مهرداد ویس کرمی از خرم‌آباد با کسب حدود ۲۱ درصد آرای حوزه انتخابیه (۳۸ هزار و ۷۷ رای) کمترین آرای مجلس یازدهم را دارا هستند.

نکته آخر اینکه هرچند محمود احمدی‌نژاد، در این دوره از انتخابات از هیچ‌یک از فهرست‌ها حمایت نکرد، اما تعدادی از مسئولان دولت نهم و دهم توانستند به مجلس یازدهم راه پیدا کنند. از جمله: فریدون عباسی (رئیس‌سازمان انرژی اتمی در دولت دهم) از حوزه کازرون و کوه چنار، شمس‌الدین حسینی (وزیر اقتصاد دولت‌های نهم و دهم) از حوزه انتخابیه رامسر و تنکابن، سید مسعود خاتمی (رئیس جمعیت هلال احمر در دولت نهم) از حوزه گلپایگان و خوانسار، عبدالرضا مصری (وزیر رفاه دولت نهم) از حوزه انتخابیه کرمانشاه، علی نیکزاد (وزیر راه و شهرسازی دولت دهم) از حوزه انتخابیه اردبیل، نیر، نمین و سرعین، و حمیدرضا حاجی بابایی (وزیر آموزش و پرورش دولت دهم) از حوزه انتخابیه همدان به مجلس یازدهم راه پیدا کردند.